

گام آفتاب

فنون شهریور

سال دوازدهم
انسانی

بسم الله خالق دانا سايي

۱ در کدام بیت، هر سه آرایه «تلمیح، تشبیه و جناس افزایشی» وجود دارد؟ (با تغییر)

- ۱ سیمرغ کوه قاف حقیقت کنون منم
- ۲ آن که کام از لب شیرین تو خواهد یابد
- ۳ دل‌های مرده زندگی از سر گرفته‌اند
- ۴ خضرسان از چشمهٔ احسان هستی‌بخش نوش
- کو عارفی که قول مرا ترجمان کند
- نیش را بر قدح نوش مقدّم دارد
- تا چون مسیح با لب جان‌پرور آمدی
- جرعهٔ باقی بنوشد عمر جاویدان کند

۲ در کدام بیت «جناس همسان» وجود دارد؟

- ۱ باز آی کز صبوری و دوری بسوختیم
- ۲ یا دل به ما دهی چو دل ما به دست تست
- ۳ ای مرغ اگر پری به سر کوی آن صنم
- ۴ ای برق اگر به گوشهٔ آن بام بگذری
- ای غایب از نظر که به معنی برابری
- یا مهر خویشتن ز دل ما بدر بری
- پیغام دوستان برسانی بدان پری
- آنجا که باد زهره ندارد خبر بری

۳ در کدام گزینه به الگوی هجایی واژه‌های زیر اشاره شده است؟

«مناجات - خواندن - همیشه - رفیق»

- ۱ $U - U/U - U/ - - /U - - U$
- ۲ $U - U/U - U/ - - /U - - U$
- ۳ $- - /U - / - - /U - - U$
- ۴ $- - / - U - / - U - / - - - U$

۴ کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ عاطفه اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر و پس از آن وزن، موثرترین عامل است.
- ۲ علت این که شعر را بیش‌تر از نثر می‌خوانیم، شوق به زمزمه و آوازخوانی است.
- ۳ وزن در شعر جنبهٔ تزئینی ندارد؛ بلکه جزء طبیعت شعر است.
- ۴ وزن امری حسی نیست و بیرون از ذهن آدمی موجودیت دارد.

۵ قافیه در همهٔ ابیات درست است؛ به‌جز:

- ۱ از همه باشد به حقیقت گزیر
- ۲ ای خندهٔ تو راهزن کاروان قند
- ۳ گرچه آتش نیز هم جسمانی است
- ۴ تو آنچ از تو سزد گفتی و کردی
- وز تو نباشد که نداری نظیر
- ما نیش عشق خورده و لعل تو نوشند
- نه ز روحست و نه از روحانی است
- غم جان من بیچاره خوردی

۶ حال و هوای کدام بیت به ویژگی‌های فکری شعر خراسانی نزدیک است؟

- ۱ در ازل پرتو خُسنت ز تجلی دم زد
- ۲ میان گریه می‌خندم که چون شمع اندرین مجلس
- ۳ اظهار عجز در بر ظالم روا مدار
- ۴ شبی چون شبه روی شسته به قیر
- عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد
- زبان آتشینم هست لیکن در نمی‌گیرد
- اشک کباب باعث طغیان آتش است
- نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر

۷ همهٔ گزینه‌ها بیانگر ویژگی‌های زبانی ابیات زیر است؛ به‌جز

- ۱ «آس شدم زیر آسیای زمانه
- ۲ زاد همی‌ساز و شغل خویش همی‌پز
- نیسته خواهم شدن همی به کرانه
- چند پزی شغل نای و شغل چغانه»

- ۱ کاربرد شبکهٔ معنایی تناسب
- ۲ کاربرد تاریخی دستور و کوتاهی جمله‌ها
- ۳ کمی واژگان غیرفارسی و وجود واژگان کهن
- ۴ ساده و عینی بودن ظاهر شعر و ذهنی و معنوی بودن نتیجهٔ آن

۸ تعداد هجاهای کدام مصراع بیشتر است؟

- ۱ از کس طمع خام نداریم خوشیم
- ۲ به آزار فرمان مده بر رهی
- ۳ می‌توانی به لطف دستم گیر
- ۴ بر ایشان سپه‌دار کرد آفرین

۹ کدام گزینه وزن و آهنگ کوبنده دارد؟

- ۱ مرا در منزل جانان چه اهل عیش چون هر دم
- ۲ کمند زلفکان و تیر مژگان
- ۳ زبان دان مرد را زان نرگس مست
- ۴ چو شد روز، رستم پیوشید گبر
- جرس فریاد می دارد که بر بندید محمل ها
- کمان ابروان و خال مشکین
- زبانی ماند و آن دیگر شد از دست
- نگهبان تن کرد بر گبر ببر

۱۰ واژه های کدام گزینه، سجع مطرّف دارند؟

- ۱ گفت و گو - جست و جو
- ۲ مُرد - بُرد
- ۳ صاف - خلاف
- ۴ راه - کاه

۱۱ در چند واژه زیر حرف «ی» صامت است؟

«مینا و آسمان - میدان بزرگ - لیلا و مجنون - کریستال درخشان - یار غار - سیلاب عظیم - شمع آجین - یگه تاز - دیوان سالار - دو بیت شعر»

- ۱ پنج
- ۲ شش
- ۳ چهار
- ۴ هفت

۱۲ در کدام گزینه، نوع سجع متفاوت است؟

- ۱ تلخ را چه سود اگر آب خوش در جوار است و خار را چه حاصل از آن که بوی گل در کنار است؟
- ۲ مست باش و مخروش، گرم باش و مجوش، شکسته باش و خاموش.
- ۳ الهی اگر کاسنی تلخ است، از بوستان است و اگر عبدالله مجرم است، از دوستان است.
- ۴ الهی این چه داغی ست که سوختن مرهم اوست و این چه باغی ست که افروختن شبنم اوست.

۱۳ در کدام بیت هر دو آرایه «واج آرایه» و «واژه آرایه» دیده می شود؟ (با تغییر)

- ۱ پدر با پسر یکدگر را کنار
- ۲ که کمتر کس ار جنگ را خاستی
- ۳ گر آدم به کوی تو چندان غریب نیست
- ۴ ساقی و مطرب و می جمله مهیاست ولی
- گرفتند و کرده غم از دل کنار
- در آوردگه لشکری خواستی
- چون من در آن دیار هزاران غریب هست
- عیش بی یار مهیا نشود، یار کجاست؟

۱۴ کدام توصیف مربوط به کتاب «شاهنامه ابومنصوری» است؟

- ۱ در سال ۳۴۶ قمری به دست عده ای از دانشوران خراسان نوشته شد. موضوع این کتاب، تاریخ گذشته ایران است.
- ۲ نوشته جمعی از دانشوران و درباره تاریخ گذشته ایران است که نیمه اول آن باقی مانده است.
- ۳ در سال ۴۳۶ قمری به دست عده ای از دانشوران فارس نوشته شد. موضوع این کتاب، تاریخ گذشته ایران است.
- ۴ به دستور منصور بن نوح سامانی از زبان عربی به فارسی نوشته شده است.

۱۵ مفهوم همه ابیات به جز با بیت زیر قرابت دارد.

- «هر کجا دردی است، درمانیش هست
- درد عشق است آنکه درمانیش نیست»
- ۱ بگذر طبیب از سر درمان درد من
 - ۲ از سوز عشق پاک شود دل ز آرزو
 - ۳ به چاره سوز محبت ز جان برون نرود
 - ۴ سوز عشق از سر عاشق به مداوا نرود
 - بیمار درد عشق ز درمان گذشته است
 - آتش علاج خامی این عود می کند
 - تبی است عشق که از استخوان برون نرود
 - که علاج تب خورشید مسیحا نکند

۱۶ بیت کدام گزینه، حالت شادی و نشاط را منتقل نمی کند؟

- ۱ ای سرخوشان ای سرخوشان آمد طرب دامن کشان
- ۲ شب رفت صبح آمد غم رفت فتوح آمد
- ۳ پایان جنگ آمد آواز چنگ آمد
- ۴ ای چنگ پرده های سپاهانم آرزوست
- بگرفته ما زنجیر او بگرفته او دامن ما
- خورشید درخشان شد تا باد چنین بادا
- یوسف ز چاه آمد، ای بی هنر! به رقص آ
- وی نای، ناله خوش سوزانم آرزوست

۱۷) در کدام گزینه قافیه براساس قاعدهٔ «۲» است؟

- ۱) کس نیست که افتادهٔ آن زلف دوتا نیست
- ۲) آن ترک پری چهره که دوش از بر ما رفت
- ۳) همای اوج سعادت به دام ما افتد
- ۴) هر که را با خط سبزت سر سودا باشد
- در رهگذر کیست که دامی ز بلا نیست
- آیا چه خطا دید که از راه خطا رفت
- اگر تو را گذری بر مقام ما افتد
- پای از این دایره بیرون نهد تا باشد

۱۸) در کدام گزینه با توجه به علائم هجاها، همزه، حذف نشده است؟

- ۱) میرآخور (---)
- ۲) خوش آوا (---)
- ۳) خوش آمد (U--)
- ۴) درآمد (U--)

۱۹) در کدام گزینه «ترصیع» به کار رفته است؟

- ۱) من چه گویم یک رگم هشیار نیست
- ۲) برگ بی برگی بود ما را نوال
- ۳) تو که ناخوانده‌ای علم سماوات
- ۴) همچو نی زهری و تریاقی که دید
- شرح آن یاری که او را یار نیست
- مرگ بی مرگی بود ما را حلال
- تو که نابرده‌ای ره در خرابات
- همچو نی دمساز و مشتاقی که دید

۲۰) در کدام عبارت آرایهٔ «موازنه» وجود دارد؟

- ۱) شد مزین به تو مقام و محل
- ۲) دل به امید روی او همدم جان نمی‌شود
- ۳) ما ز بالایم و بالا می‌رویم
- ۴) تو مگو ما را بدان شه بار نیست
- شد مبین به تو حرام و حلال
- جان به هوای کوی او خدمت تن نمی‌کند
- ما ز دریاییم و دریا می‌رویم
- با کریمان کارها دشوار نیست

پاسخنامه تشریحی

۱ ۲ ۳ ۴ ۱ تلمیح ← سیمرغ و کوه قاف

تشبیه ← مصرع اول: تشبیه شاعر به سیمرغ و تشبیه حقیقت به کوه قاف
 جناس افزایشی ← کوه / کو
 بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: تلمیح و تشبیه ندارد. / جناس اختلافی: نوش و نیش

گزینه ۳: تلمیح به داستان عیسی و زنده کردن مردگان / تشبیه: تو به مسیح مانند شده است. / جناس ندارد.

گزینه ۴: تلمیح به داستان خضر و چشمه آب حیات و عمر جاودانه / تشبیه: در خضرسان و چشمه احسان / جناس ندارد.

۲ ۱ ۲ ۳ ۴ ۲ «پری» در مصرع نخست، فعل مضارع است و از مصدر «پردن» ولی در مصرع دوم اسم است و به معنی «موجود افسانه‌ای».

۳ ۱ ۲ ۳ ۴ ۳ مناجات ← م / نا / جات / خواندن ← خان / دن / همیشه ← می / ش / رفیق ← ز / فیق
 $\frac{U}{U} - \frac{U}{U}$

نکته: صامت «ن» بعد از مصوت بلند، هجای کشیده نمی‌سازد، بلکه بلند محسوب می‌شود.

۴ ۱ ۲ ۳ ۴ ۴ وزن امری حسی است و بیرون از ذهن آدمی وجود ندارد.

۵ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ جسمانی و روحانی حرف روی مشترک ندارند. «انی» که حروف مشترک قافیه در دو مصرع است جزء حروف اصلی کلمات جسم و روح نیست و به این کلمات الحاق شده است.

نکته گزینه ۴: «خوردن» در گذشته به شکل «خَرَدَن» تلفظ می‌شده است.

۶ ۱ ۲ ۳ ۴ ۶ توصیف ساده و عینی آمده است که از ویژگی‌های فکری سبک خراسانی است.

۷ ۱ ۲ ۳ ۴ ۷ مربوط به قلمرو فکری است و ارتباطی با ویژگی‌های زبانی ندارد.

۸ ۱ ۲ ۳ ۴ ۸ مصرع گزینه ۱ یازده هجا، مصرع گزینه ۲ ده هجا، مصرع گزینه ۳ نه هجا و مصرع گزینه ۴ ده هجا دارد.

۹ ۱ ۲ ۳ ۴ ۹ بیت این گزینه از شاهنامه فردوسی است و لحن حماسی و کوبنده دارد.

۱۰ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۰ واژه‌های «صاف و خلاف» در واج‌های پایانی یکسان ولی در وزن متفاوت هستند، پس سجع میان آنها مطرف است. در سایر گزینه‌ها سجع متوازی وجود دارد.

۱۱ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۱ حرف «ی» در شش کلمه «میدان - لیل - یار - سیلاب - یکه‌تاز - بیت» صامت است.

۱۲ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۲ سجع در این گزینه (مخروش - مجوش) از نوع مطرف و در سایر گزینه‌ها از نوع متوازی است.

۱۳ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۳ در این گزینه علاوه بر واج‌آرایی در واج «م» واژه‌آرایی در کلمات «مهی» و «یار» وجود دارد.

نکته: واژه‌آرایی همان تکرار است.

در گزینه ۱، واژه «کنار» به معانی «آغوش / جدا» و در گزینه ۳، واژه «غریب» به معانی «عجیب / بیگانه» است.

۱۴ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۴ این کتاب را در سال ۳۴۶ قمری جمعی از دانشوران خراسان تألیف کرده‌اند. موضوع این کتاب، تاریخ گذشته ایران است.

۱۵ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۵ مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط: علاج‌ناپذیری درد عشق

مفهوم بیت گزینه ۲: «عشق، تعلقات مادی و جسمانی را از آدمی دور می‌کند».

۱۶ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۶ وزن و محتوای بیت گزینه ۴، «آرزو و حسرت را بیان می‌کند، اما سایر ابیات حالت شادی و نشاط درونی را منتقل می‌کنند».

۱۷ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۷ قافیه: دام - مقام / حروف مشترک قافیه: ام / قاعده شماره ۲

۱۸ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۸ خُش / آ / وا: - - -

بررسی سایر گزینه‌ها: می / را / خُر، خُ / شا / مد، دَ / را / مد

۱۹ ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۹ در گزینه ۱، آرایه ترصیع به چشم نمی‌خورد و در گزینه ۴، آرایه موازنه دیده می‌شود که با ترصیع تفاوت دارد.

۲۰ ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۰ در گزینه‌های ۱ و ۳ آرایه ترصیع وجود دارد چون تمام سجع‌های به کار رفته در این دو گزینه از نوع «سجع متوازی» هستند. در گزینه ۴ هیچ یک از دو آرایه

موازنه یا ترصیع به کار نرفته است اما در گزینه ۲ به دلیل آن که سجع متوازن نیز دیده می‌شود آرایه موازنه وجود دارد.

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴

۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴

۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴

۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴

گام آفتاب